

vica do poduka v vseh stopnjah šolske izobrazbe. — 10. septembra Ločitev države od cerkve: svetna država, mrtva roka. Zvečer gledališka predstava. — 11. septembra dopoldne: Patriotizem in svobodna misel. Popoldne: Posvetna družba: reforma zakonskega prava; družabno stališče žene; zažiganje mrličev; svoboda vesti. — 12. septembra popoldne: Pregled storjenih del, prosti predlogi; določitev prihodnjega kongresa; slavnostni zaključek. Zvečer: Slavnost, ki jo prirede praške sekcije „Svobodne misli“. — Kongresna dela izvršujeta češka in nemška sekcija svobodomislecev na Češkem s sedežem v Pragi. Naznanila, vprašanja in informacije je nasloviti na: Karel Pelant, Praga, Kral. Vinogradi. — Generalni svet „Svobodne misli“ se obrača do vseh svobodomislecev vseh narodov, do svobodnih društev, do vseučilišč in društev za vzgojo ljudstva, do znanstvenih društev, socioloških združb, do učiteljskih, dijaških in delavskih društev itd., da naj delajo z vso močjo in energijo na to, da uspe kongres kar najsijajneje; pozivlja na obilen obisk ter na moralno in materialno podporo. Pod oklicem so podpisani tajniki raznih narodov. Za Slovence je podpisan visokošolec Lenart Lotrič v Železnikih. Na kongresu bodo zastopani tudi Slovenci. — Ta svetovni kongres svobodomislecev v Pragi bo nekaj velevažnega, zagadelj pa bo omenjene dni pogled vsega izobraženega sveta obrnjen proti zlati Pragi.

Razgled po šolskem svetu.

— **Rakodezay**, novi hrvaški ban, se je dolgo pripravljaval, da umakne naredbe prejšnje vlade, s katerimi naredbami se je zadal smrtni udarec madžarskim šolam na Hrvaškem. Končno je sedaj preklical vladno naredbo, po kateri morejo konfesionalne šole sprejemati drugoverne otroke samo s poprejšnjim dovoljenjem vlade. S tem je seveda ustregel Madjarom. No, za kako dolgo?

— **Naučni minister Marchet odstopi**. „Zeit“ poroča iz Išla, da je naučni minister Marchet v avdijenci pri cesarju izrekel željo, da bi rad odstopil. Cesar ni bil pri volji sprejeti demisije.

— **Razmere na Bolgarskem** najbolj osvetljuje dejstvo, da je 500 bolgarskih učiteljev odpuščenih iz službe. Nedavno tega so imeli bolgarski učitelji v Sofiji velik shod, na katerem so ljuto napadali vlado in ministre zaradi novega zakona, ki jemlje učiteljem vso svobodo in jim nalaga težka bremena. Kakor poroča „Dnevnik“, je vlada sedaj odpustila iz službe 500 učiteljev in učiteljic. Motivi za njih odpust so različni. Nekaj jih je odpuščenih, ker so socialisti, drugi, ker so člani učiteljske zveze, tretji, ker so sodelovali na učiteljskem shodu itd. Vse kaže na to, da se Bolgarska nahaja pred nevarno krizo in da se bo omajal prestol kneza Ferdinanda, ako ne bo začasa napravil konca stambulovski strahovladi. — Vlada je razpustila zvezo učiteljskih društev ter zaplenila arhive in blagajnico. Prepričati je namreč hotela, da bi mnogobrojni odpuščeni učitelji v svojem boju proti vladi ne dobivali podpor. Toda vlada se je urezala, zakaj glavni zvezni zaklad, kakih 300.000 frankov, se je pravčasno naložil v banke na imena raznih učiteljskih prijateljev. — Te razmere so tudi vzrok, da se ni Bolgar gosp. Granscharoff udeležil letošnje „Zavezine“ skupščine.

— **IV. shod „Zveze učiteljic“ kraljevine Hrvaške-Slavonije** se je vršil 24. avgusta v Zagrebu pod vodstvom gdčne. Milke Pogačičeve. Gdčne Berkičeva je poročala o položaju učiteljic na Hrvaškem in v drugih državah. Učiteljica Nowotnyjeva je predavala o reformi nižjih ljudskih šol in stavila resoluciji, da se obisk podaljša na 6 let in da se odpravi ponavljalna šola in namesto nje uvedeta dva razreda, ki naj dasta pouk za praktično življenje. Gdčna. Smrekarjeva je pretresala vprašanje reforme višjih dekljskih šol.

— **Srbsko žensko učiteljske v Karloveih** se premesti s prvim septembrom v Pakrac in združi z ondotnim moškim učiteljskim.

— **Nove ljudske šole v Črni gorl.** Kakor poroča črnogorski vladni list, se otvorijo letos v Črni gori v 19 vaseh nove ljudske šole, v sedmih vaseh se odprejo pa vzporedni razredi.

Z gospodarskega polja.

— **Zahtevajmo občno državno zavarovanje proti uimam!** Nesrečna toča napravi pač vsako leto v raznih krajih večjo ali manjšo škodo, toda da bi tako pogosto klestila in tako uničevala vse poljske in druge kmetijske pridelke kakor letos, ne pomnijo mnogi stari ljudje. Že nekaj tednov sem dobajajo neprenehoma žalostne novice, da je toča v tem ali onem okraju vse uničila. In resnica je, da kjer se je letos vsula, je z malimi izjemami vse ogolila, tako da so nekatere občine popolnoma ob ves pridelek. To je tem žalostnejše, ko je ravno letošnje leto vse dobro kazalo, zlasti pa trtje. Od raznih krajev prihajajo tožna poročila o velikih poškodbah po toči. Tako je n. pr. močno potokla po haloških vinogradih okoli Ptuja na Štajerskem, ponekod na Krasu, v Furlaniji po tržaški okolici, po Istri, Dalmaciji itd. Koder je toča tudi poljske pridelke ter celo travo in deteljo popolnoma zbila, je ljudstvo kar obupano ter se resno bavi z mislijo na splošno izselitev, zakaj z državnimi in deželnimi podporami, ki jih dobe bodisi v denarju ali v blagu, je poškodovancem le malo pomagano. Ko bi se hotelo vsem potrebam le deloma zadostiti, bi se moralo letos samo vinogradnikom v prizadetih deželah več milijonov kron dovoliti. Da bi se s podelitvijo takih podpor le količjak položaj ublažil, ni misliti, zakaj podelitev večje ali manjše državne podpore je v Avstriji večkrat odvisna od faktorjev, ki niti pojma nimajo o našem kmetijstvu, dočim se poročila županstev in strokovnjakov le za silo upoštevajo. Kdor se dandanes s kmetijstvom sam bavi, ve, kakšne težave mora prebiti in koliko izdati, preden spravi svoj pridelek pod streho, odnosno v denar. V slučaju uime so vsi občani enako prizadeti; zato bi pa morali priti pri razdelitvah tudi večji posestniki v poštev. Toda ti rajši utrpe vsakršno darilo kakor da bi si za nekaj kronic ali par mernikov žita nakopali na glavo še večje sovraštvo svojih sosedov in soobčanov. — V takih slučajih bi mogla vlada le z znatno pomočjo obupno in razburjeno ljudstvo pomiriti. To bi se pa dalo doseči edino le na ta način, če bi se ustanovila splošna državna zavarovalnica proti uimam, t. j. proti poškodbam po toči, vodi, mrčesih, suši in vetrovih ter mrazu. Pri tem bi se lahko upoštevalo tudi zavarovanje živine. — Če se v tem oziru kmalu kaj ne ukrene, pojde naše itak že napol bankrotno kmetijstvo vidno rakovo pot. — Sedaj ko je v parlamentu velika agrarna stranka, naj bi vsi kmetovalci in kmetiški posestniki brez izjeme zahtevali, da se vsi državnozborni zastopniki za to pereče vprašanje krepko zavzamejo. Tukaj mora veljati načelo: eden za vse, vsi za enega.

Fr. Gombač.

— **Domača živina na Kranjskem.** Konec leta 1906 so našli na Kranjskem 24.289 konj, 129 mul, oslov in mežgov, 210.131 goved, 23.133 ovc, 2920 koz in 112.399 prašičev. Razen ovac in koz, katerih število je padlo, se je živina pomnožila. V vseh okrajih na Kranjskem je bilo zaklanih lani 27.433 goved, 30.845 telet, 16.960 ovac, jagnjet koz in kozličev, 52.463 prašičev in 35 konj (v Ljubljani). V ljubljanski klavnici so pobili: 276 bikov, 3935 volov, 324 krav, 8523 telet, 2990 ovac in jagnjet, 2399 kozličev, 8546 prašičev in 35 konj. Veliko zaklane živine so izvozili zlasti na Koroško in v Istro.

— **V Mariboru** se vrši od 16. do 21. septembra t. l. na deželni sadjerejski in vinorejski šoli poučni tečaj za uporabo sadja in zelenjave. Število udeležencev je določeno na 30 glav. Za pouk ni treba plačati ničesar. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj se prikladi do 12. septembra 1907 pri ravnateljstvu zavoda.

Raznoterosti.

× **Temperatura poletnih pijač.** Naravno je, da rabi telo poleti mnogo več pijače kakor druge letne čase, ker izgubi telo s potenjem mnogo potrebne mokrote. Nevarno pa je piti mnogo mrzle vode pri razgretem telesu, ker mrzla pijača čez mero razhladi notranje, posebno prebavne organe, zaradi česar nastanejo lahko vnetja. Zaraditega je neprevidno uživati ledene pijače (sladoled itd.). Najbolje vpliva voda, ki ima 8 do 10°, dočim voda s 15° že ne vpliva več poživlajoče ter ne ugasi žeje. Najbolja je taka voda, ki jo dobivamo iz studencev, ki so vsaj 3 metre globoki. Pripravna pijača zoper žejo poleti je tudi črna kava.